

Secretariaat:
Griffensteijnseplein 22
3703 BG Zeist
T: 06-46082657
KvKnr.:30250364
Gironr.: 5803512
E: beterzeist@gmail.com
W: www.beterzeist.nl

Aan de gemeenteraad van Zeist

Zeist, 23 juni 2016

**Betreft: Inspraakreactie Ronde Tafel 23 juni 2016
Lange termijn Bomenbeheerplan Zeist 2016-2041**

Geachte raadsleden,
Leden van het college, ambtenaren en
belangstellende Zeistenaren.

INLEIDING

Gedurende de afgelopen twee jaar jaren heeft de adviesgroep Bomenvervanging, waarin ook burgerorganisaties en burgers op persoonlijke titel zaten, hard gewerkt om het plan op te stellen. Het voorliggende product verdient waardering zowel qua aanpak als qua resultaat. Dat laat onverlet dat nog de nodige opmerkingen zijn te maken en vragen zijn te stellen, zowel over de gemaakte keuzen als over de verwachte gevolgen.

De belangrijkste aanleiding om een lange termijn bomenbeheerplan te maken is de zorg over de houdbaarheid van het huidige bomenbeheer voor de openbare ruimte. Veel bomen zijn in Zeist in een relatief korte tijd geplant, zodat vervanging de komende tientallen jaren aan de orde is. Daarnaast neemt de sterfte toe als gevolg van ziekten, standplaats en aantasting door allerlei invloeden, waardoor bomen sneller moeten worden aangevuld. De vervanging zorgt bij ongewijzigd beleid voor een camel nose-effect op het gebied van financiën. Vandaar dit bomenbeheerplan dat tevens een *bomenbeheersplan* kan worden genoemd. Kostenbeheersing is immers een leidend motief in het plan en daar op zich niets mis mee.

Tijdens het proces worstelde de adviesgroep met het deels tegengesteld belang van het behoud van de kwaliteit van het Zeister groen versus de in de toekomst beschikbare middelen. Men is in 2013 uitgekomen op scenario Q, waarbij in principe de kwalitatieve instandhouding van het gemeentelijk bomenbezit centraal staat. Daarna zijn (aanvullend) meer operationele keuzen gemaakt de richting van meer flexibiliteit ten aanzien van kosten en opbrengsten. De hoofdkeuze in dit verband was het minder snel vervangen van bomen met behoud van de basiskwaliteit. Die keuze geldt zowel voor laan- en straatbomen als voor plantsoenen e.d. In plaats van het steeds of meestal standaard vervangen van bomen wordt teruggevallen op een nog acceptabele of basisbezetting van het bomenbestand. Dat gebeurt globaal per type laan of straat. Bovendien is voor een groot aantal lanen en straten al het toekomstig aantal bomen bepaald en wanneer er dan wordt vervangen. Dat zal bij formele lanen en lanen volgens de Engelse landschapsstijl pas gebeuren wanneer 50% van de bomen is verdwenen, bij parken en plantsoenen 20% en bij andere lanen en straten kan dat wisselen tot maximaal 50%. In het Groenstructuurplan Zeist was de grens voor uitval bij de bovengenoemde twee typen cultuurhistorische lanen nog op 20% gesteld. De verlaagde normen voor vervanging leveren een aanzienlijke kostenvermindering op bij het

bomenbeheer. Het zorgt er ook voor dat levenskrachtige bomen langer blijven staan en dat de totale vervangingspiek meer in de tijd wordt gespreid. Wel zullen de Zeistenaren deze keuze voor lief moeten nemen.

Een tweede belangrijke keuze is het vergroten van de inkomsten/opbrengsten door zgn. 'slimme maatregelen' en het instellen van een egalisatiereserve. Daarin zit de eenmalige bijdrage vanuit het RIOZ, gecombineerd met een geleidelijke verhoging van het bomenbudget met 50.000 euro tot 2031 (dus nog niet tot 2041).

OPMERKINGEN EN VRAGEN

Stichting Beter Zeist onderschrijft hierbij de inspraakreactie van Stichting Milieuzorg Zeist e.o. In aanvullende zin hebben wij nog de volgende opmerkingen en vragen in verband met het plan.

1 Nulpositie van het bomenbestand

Op pagina 27 van het plan staat: "In het groenbeheersysteem Greenpoint van Greenpoint Advies zijn alle keuzes voor de toekomst administratief verwerkt. Per weg- of groenvak (circa 1000 stuks) is terug te vinden wat voor de toekomst de bedoeling is. Ook is van elk wegvak de kwaliteit van de daar aanwezige bomen bekend. Deze wordt elke drie jaar gemonitord. Op basis daarvan kan worden ingeschat wanneer een laan aan vervanging toe is."

Uit bijlage 2 blijkt dat de veranderingen worden verwerkt in het systeem. Onduidelijk is of de oorspronkelijke situatie ook nog als referentiebestand blijft opgeslagen.

De laatste jaren zijn al een aantal bomen in lanen niet vervangen. Of dat bedoeld was of alleen een keuze van de betreffende uitvoerder is ons niet bekend. Daar is ook vanuit bewoners van lanen op gewezen, zowel naar ons toe als naar de gemeente. De vraag is of en in hoeverre die informatie in het systeem al is opgeslagen of nog zal worden verwerkt.

Vragen: Wat is de nulpositie van het bomenbestand? De laatste invulling van het groenbeheersysteem Greenpoint of de oorspronkelijke bezetting per datum x of de nu per datum y gewenste bezetting? In hoeverre is ook het huidige en het vroegere bomenbestand volledig fotografisch vastgelegd?

2 Omgevingskwaliteit

Terecht wordt in het plan gewezen op de waarde van bomen voor de omgevingskwaliteit van straten, lanen en buurten. Dat geldt ook voor het aspect beeldkwaliteit. Zo kan een grote, markante boom een heel gebied een ander 'gezicht' geven. In het plan lijken de kwalitatieve aspecten echter te verdwijnen in veelheid van kwantitatieve overzichten. Bijvoorbeeld: er wordt vervangen bij x% bezetting op basis van voorbeeldstraten die representatief zijn voor een beheertype. Dat is mooi als rekenvoorbeeld, maar het zou de flexibiliteit per deelgebied niet moeten aantasten. Wel wordt gesproken over maatwerkuitwerkingen via een interactieve aanpak. De beslisboom op pagina 21 van het plan geeft wel de 60 - vooral instrumenteel-uitvoerende en operationele - overwegingen en (rand)voorwaarden van de kwaliteit van de woonomgeving aan, maar deze biedt weinig zicht op het primaire belang van de kwaliteit van de woonomgeving. De enige punten die in de beslisboom ermee te maken hebben zijn de bewonerswensen en de esthetische waarde. En waar het over woonomgeving gaat betreft het alleen milieuaspecten zoals hinder, temperatuurverandering, fijnstof en CO2-balans. Vergelijk hiermee de Bomenverordening (nieuwe versie) artikel 4, lid 2 waarin de omgevingscriteria duidelijk zijn aangegeven, al ontbreken de concrete operationele normen vooralsnog.

Vragen: Wordt bij de uitvoeringplannen per buurt, laan, straat en plantsoen als *belangrijkste prioriteit* rekening gehouden met de benodigde omgevingskwaliteit van straten, lanen en buurten? Waaruit blijkt dat? Wat betekent dat concreet?

Voorbeeld: In de Mr. M. Marsmanstraat staan wat miezige vruchtboompjes in het zand te kwijnen, terwijl er voldoende ruimte is voor een betere beplanting die de straat een meer riant aanzien zou kunnen geven. Dat heeft de straat dringend nodig. Vorig jaar heeft men in

de zijstraat daarvan een paar bakken met bomen neergezet uit de Allegrotuin. Dat moet beter kunnen.

3 Niveau van vervanging:

Voor sommige laantypen is een volledige vervanging na een 50 % afname van het bestand voorgenomen. Bij de voorbeelden die in andere gevallen worden geven komt het beeld naar voren dat slechts wordt aangevuld tot het basisniveau van het bestand.

Vraag: Geldt daar waar t.z.t. de bomen van een laan/straat/ niet tegelijk worden vervangen het gewenste aantal van de laan/straat tegelijk als minimumbestand? Is er dan sprake van telkens aanvullen van een boom zodra het bestand de ondergrens passeert? Of is er een marge tussen het gewenste aantal en minimum bestand?

Voorbeeld: Montaubanstraat tabel pagina 29 Bijlage 2. Huidig aantal bomen 41; toekomstig aantal 33. Aanvullen met 1 boom wanneer er 32 zijn. Is hierbij het gewenste aantal (dat lager ligt dan nu) gelijk aan het minimum aantal?

4 Ontheffing velverbod

Voor enkele soorten bomen geldt geen velverbod. Het betreft berken, populieren, wilgen en vier soorten schubconiferen met een stamomtrek tot 150 cm gemeten op 1.30 m hoogte.

Vragen: In hoeverre geldt hier dat de omgevings- en beeldkwaliteit een rol speelt bij het besluit al of niet te vellen? In hoeverre is omgevingskwaliteit en beeldbepalendheid van bomen als belangrijk kenmerk (bomen met ster) opgenomen in het Groenbeheersysteem Greenpoint? En als dat al zo is geldt dat dan ook voor de boomsoorten met een automatische ontheffing voor het velverbod?

Voorbeeld: In de Dr. Braakmanlaan (achter de Schaerweijdelaan) staat een gigantische tweestammige populier die beeldbepalend is voor deze laan, voor de Nicolaas Beetslaan en voor de Mr. Marsmanstraat aan de andere zijde van de Schaerweijdelaan. Het vellen van de boom zou de beeldkwaliteit van een groot gebied aantasten. Ook elders in Zeist staan beeldbepalende bomen waarvan het eventueel kappen in een ruim verband zou moeten worden beoordeeld.

5 Accumulatie van effecten.

Het gelijktijdig invoeren van de Bomenverordening ook voor private bomen en het Bomenbeheerplan voor gemeentelijke bomen zal onherroepelijk leiden tot een accumulatie van effecten. Dat zie je in de praktijk nu al in buurten gebeuren. Uit enquêtes blijkt dat de overgrote meerderheid van de Zeistenaren groen en bomen niet wil missen. Maar men ervaart wel gauw overlast. Dat betekent dat op basis van het vergunningvrij kappen in vooraf bepaalde 'witte gebieden' grotere bomen steeds meer uit het tuinbeeld verdwijnen. Beter Zeist krijgt daar in toenemende mate signalen over. Nu de gemeente ook minder snel bomen gaat vervangen zorgt dat voor een totaaleffect van toenemende ontgroening van Zeist.

Vragen: In hoeverre zal de gemeente rekening houden met het totaaleffect van bomenbeheer en bomenverordening bij de afweging van het vervangen en kappen van bomen? Wat betekent dat concreet?

Voorbeeld (niet fictief): In een laan staat een thuja die ook volgens de gemeente beeldbepalend is. De eigenaren willen de boom kappen omdat die overlast geeft door afval en vogelpoep. De gemeente geeft toch toestemming de boom om deze redenen te kappen. Tegelijkertijd worden in de laan nu al bomen niet vervangen. Het totaal zorgt ervoor dat de beeldkwaliteit van de laan sterk wordt aangetast.

6 Herstel van onnauwkeurigheden en ongewenste keuzen

Op pagina 70 van het plan staat het volgende: "Bij de Sanatoriumlaan verspringt de eenzijdige beplanting van oost naar west, maar er is nergens sprake van een tweezijdige beplanting." Dit klopt niet met de feiten. Weliswaar ontbreken er enkele bomen als gevolg van het aantasten van de groenstrook door parkeerplaatsen vooral langs het de terreinen van de voormalige Sanato-garages, maar er is wel degelijk een tweezijdige beplanting. Dat klopt met wat in bijlage 2 in de tabel op pagina 75 staat: huidig aantal rijen 2. Toch wordt

vervolgens aangegeven: toekomstig aantal rijen 1. Het herstel van het Zeister profiel zoals aangegeven in het groenstructuurplan wordt hiermee in de praktijk onderuit gehaald. Dit kan niet de bedoeling zijn en zal moeten worden gecorrigeerd. Zeker omdat juist in het kader van het BP Sanatoriumlaan 37 de laanbeplanting langs de vroegere garage wordt aangevuld. Overigens zouden ook op enkele andere plekken in de laan bomen moeten worden toegevoegd.

Vragen: In hoeverre zijn de (deels) kwantitatieve overzichten in bijlage 2 alleen bedoeld als voorbeeld of toch al hard kader voor de uitvoering? Wat zijn de vrijheidsgraden bij de uitwerking en uitvoering van het plan? In hoeverre kunnen tijdens de uitwerking onnauwkeurigheden, onjuistheden en ongewenste keuzen worden hersteld?

7 Aanvulling op gemeentelijk basisbeheer

In bijlage 5 staan 8 mogelijkheden om de inkomsten en opbrengsten te verhogen zoals crowdfunding (punt 4). In het algemeen zal dat het beste kunnen door direct-omwonenden een bijdrage te laten leveren aan het groenbeheer. Dat kan door financiële hulp of een bijdrage in natura en arbeid. Vooral huiseigenaren zullen waar nodig bereid en in staat zijn zijn te investeren in de omgevingskwaliteit van 'hun' laan of straat.

Maar zoals ook gezegd in de bijlage: "... het niet zo kan zijn dat sommige minder draagkrachtige buurten ontgroenen omdat zij niet de middelen hebben om bij te dragen aan bomenverving." De gemeente garandeert een basisniveau van de boomstructuur. Wel dreigen die buurten daarmee relatief een achterstand op te lopen in vergelijking met buurten waar bewoners ook zelf investeren.

Vraag: Vindt de gemeente een extra impuls voor de relatief boomarme buurten en straten (vooral op de voedselarme en droge zandgronden) een prioriteit bij de uitwerking van het plan?

8 Versterking van de ecologische en recreatieve verbindingen: EHZ en RHZ

Een belangrijke aanvulling op het basisbeheer kan zijn de versterking van de ecologische en recreatieve verbindingen binnen en buiten de bebouwde kommen. Hierbij wordt ook gedacht aan versterking van doorlopende recreatieve voet- en fietspaden. In Zeist valt op dit punt nog belangrijke winst te behalen in vergelijking met andere plaatsen zoals Amsterdam en Den Haag. Juist een dergelijke versterking zorgt voor een relatief gemakkelijk te behalen winst in de groenbeleving van de inwoners en bezoekers van de gemeente.

Vragen: Wil de gemeente als kers op de taart van het bomenbeheer prioriteit geven aan de versterking van doorlopende ecologische en recreatieve verbindingen voor voetgangers en fietsers? Wat betekent dat voor het plan en de uitwerking daarvan?

9 Aanvulling opbrengsten

Een mogelijke aanvulling van de opbrengsten is het bewerken van hout van bomen voor (gebruiks)voorwerpen, vogelhuisjes, tafels, kunstvoorwerpen etc. Dat zou in samenwerking kunnen gebeuren met de BIGA-groep en met andere maatschappelijke organisaties, bedrijven en personen. Vooral bomen die een emotionele waarde vertegenwoordigden kunnen een extra opbrengst opleveren.

Vragen: Ziet de gemeente ook aanvullende mogelijkheden op het gebied van houtbewerking voor verkoopbare producten? En wat betekent dit voor haar rol in deze: informerend, stimulerend, sturend of anderszins?

10 Communicatie

In het plan staat op pagina 7 onder communicatie: "De communicatie over de uitvoering volgt, zodra de aanpak van de uitvoering gereed is. In een apart communicatieplan beschrijven we de kernboodschap, doelgroepanalyse en communicatiemomenten en – strategie." Ongetwijfeld is communicatie de bottleneck van het plan. De Zeistenaren weten nu nog vrijwel van niets. Als bekend wordt dat lanen eerst voor 50% moeten afsterven voordat tot vervanging wordt overgegaan, zal dat ongetwijfeld stuiten op veel onbegrip en

weerstand. Vergeet niet dat voor velen bomen in de eigen omgeving een gevoelige kwestie zijn. Denk als voorbeeld in dit verband aan de paardenkastanje waar Anne Frank op uitkeek. Vandaar dat het een omissie is dat over de communicatie niets bekend is. Op pagina 20, paragraaf 2.5 van het plan wordt alleen verwezen naar de (ingewikkelde) beslisboom als hulpmiddel bij de vertaling van het plan naar de uitwerking en uitvoering. Kennelijk wordt voor de communicatie de uitwerking(en) van het plan afgewacht. Ook de zin “bewoners duidelijk te maken wat ze kunnen verwachten” laat zien, dat daarbij wordt gedacht aan voorlichting vanuit de gemeente in plaats van een tweezijdige communicatie met de inwoners van lanen en straten en buurten.

Vragen: Waarom staan de uitgangspunten en doelen voor de communicatie met de inwoners niet opgenomen in het plan? Waarom niet nu al beginnen met voorlichten en communiceren? Krijgt de bevolking invloed op de opzet van de communicatie, bijvoorbeeld door bij te dragen aan het opstellen ervan en deel te nemen aan de uitvoering?

11 Evaluatie

In het plan staat: “U zult door middel van de jaarlijkse Planning en Controlcyclus op de hoogte worden gehouden van de voortgang”. Dat is wel erg summier waar het gaat om een in Nederland uniek plan voor bomenbeheer (pagina 7 onder communicatie). Juist daarom is een periodieke integrale evaluatie van belang. Dat zou bijvoorbeeld vijfjaarlijks kunnen. Dat biedt de mogelijkheid het plan zo nodig aan te passen en bij te sturen. Niet alles is immers vooraf te voorzien.

Vraag: Waarom geen periodieke evaluatie ook met de betrokken organisaties die hebben meegewerkt aan de tot standkoming van het plan?

12 Aanpassing plan

Naar onze ervaring worden aanpassingen van een plan vaak niet in een definitief document verwerkt. De lezer moet dan noodgedwongen werken met de laatste conceptversie en afwachten of in het betreffende plan de toegezegde aanpassingen staan opgenomen. Vaak moet dan de tekst van aangenomen amendementen en overgenomen moties en andere toezeggingen uitkomst brengen. Ook ontbreken soms de bijlagen waarnaar in een plan wordt verwezen.

Vragen: Kan de wethouder toezeggen dat bij dit voor alle Zeistenaren belangrijke plan de antwoorden op vragen en andere toezeggingen op korte termijn worden verwerkt in de definitieve teksten van het plan? En dat het definitieve plan per ingang van herfst 2016 inclusief de bijlagen tot 2041 beschikbaar blijft via de site van Zeist?

Graag verneemt Stichting Beter Zeist tijdens de Ronde Tafel de antwoorden op de betreffende vragen. Alvast dank voor de aandacht voor deze inspraakreactie.

Met vriendelijke groet,
Egbert Visscher, voorzitter